

En voort: „Er heerscht tegenwoordig in onze kerkelijke pers een verwarring als zelden tevoren. In die pers spreken niet de kerken, maar particuliere personen zich uit. In rustiger tijden kan dit geen kwaad. Maar thans is er oorzaak te overwegen of het wel gewenscht is een rapport aan de persdiscussie voor te werpen. Zoo licht kan daardoor stemming worden gemaakt en de gemoederen worden verhit, wat een kalme bespreking ter synode in den weg kan staan.”

Inderdaad, dat zou niet onaardig zijn. Strikte geheimhouding van de rapporten. Dan — alweer ter oorzake van de pers om stemmingmakerij te voorkomen, en misschien wel omdat velen het toch niet snappen — geheime vergaderingen. Met als slot een officieel communiqué, waarmede we dan tevreden mogen wezen. Zulk een synode is in naam inderdaad de representatie van de kerken, maar in werkelijkheid een college geworden, dat van de kerken is geïsoleerd en beslissingen neemt over en zonder de gemeenten.

Mogen onze kerken de oogen open houden voor dreigende gevaren! Oligarchie en hiërarchie hebben de kerk van Christus steeds meer kwaad gedaan dan openbare behandeling, waarbij ook naar de stem van „het volk” wordt geluisterd, dat door den Heiligen Geest leeft en krachtens de zalving van den Heilige alle dingen weet.

Geen conclave-geest in de kerken.

Pro Ecclesia wijst tegenover dit streven naar geheimhouding op een woord van Dr. Kuyper uit het jaar 1883. Op 11 Juni van dat jaar had de kerkeraad van „de oudere gereformeerde kerk” van Amsterdam (zoo noemde Dr. Kuyper de Herv. Kerk van A'dam in onderscheiding van de Chr. Geref. Kerk, die hij „de jongere geref. kerk” noemde), het besluit genomen, dat aan geen predikant de acte van beroeping zou worden uitgereikt, dan nadat hij verklaard zal hebben de drie formulieren van eenigheid te zullen onderteekenen.

Dr. Kuyper noemt nu de namen der kerkeradsleden en predikanten, die geoponeerd hadden tegen 'dit besluit; die, welke zich van stemming onthielden en die, welke niet ter vergadering aanwezig waren, en deelt ten slotte mede, dat het besluit werd genomen met 75 tegen 18 stemmen.

Waarom hij dit deed, verklaart hij zelf aldus:

„We deelen dezen uitslag van de gehouden stemming zoo volledig mede, overmits in den kerkeraad door twee predikanten, die nog nimmer aanmerking gemaakt hadden op mededeelingen uit den kerkeraad, in het moderne weekblad „De Vrijheid”, tamelijk scherpe aanmerking gemaakt is, op onze geheel objectieve mededeeling, dat de oppositie tegen het besluit in zake de Proponentsformule van den bijzonderen kerkeraad, met name gevoerd was door de H.H. Brummelkamp, Steinfort, Lütje en Hogerzeel.

Immers, we meenen voor deze scherpe opmerkingen uit beginsel niet te mogen wijken.

De heeren, die deze opmerking maakten, beschouwen den kerkeraad als een soort geheimen raad, die in het verborgene raadslagen houdt, en daaruit slechts zooveel aan de onmondige gemeente mede heeft te deelen, als hem goeddunkt, of welke zouden op de manier der Tweede Kamer stenografische verslagen wenschen, die al hunne en anderer redevoeringen woordelijk weergaven.

Daar nu het laatste om de kosten (de Staten-Generaal betaalt f 25.000 voor de stenographie) niet kan, en het eerste in beginsel door ons bestreden wordt, zoo handhaven we door deze nieuwe en nu opzettelijk nog meer gedetailleerde mededeeling ons goed en deugdelijk recht, om, naar eisch van 't gereformeerde kerkrecht, den kerkeraad niet van de gemeente te isoleren, maar integendeel de gemeente te doen meeleven in wat er gewichtigs in den kerkeraad voorvalt.

De kerkeraad is geen geheime vergadering. Soms kan er geheimhouding worden opgelegd. Waar dit niet geschiedt, is elk lid der vergadering dus in zijn mededeelingen vrij.

En overmits nu schrijver dezes lid van dien raad is, en zijn broeders ook in de gemeente liefheeft, hoopt hij zich, waar de gelegenheden voorkomen, steeds te kwijten van zijn plicht, om anderen voor te lichten.

Volgens zijn oude beproefde methode gaat Dr. Kuyper nu naar aanleiding van dit concrete geval de zaak principieel belichten.

Wij willen ook die stukken uit „de Heraut” onzen lezers voorleggen:

Over den band tusschen de gemeente en den kerkeraad staan van oudsher drie opiniën tegenover elkander, dat der Independenten, der Gereformeerden en der Lutherisch-episcopalen.

De Independenten zeggen: De gemeente moet onder de leiding van de ouderlingen saamkomen, beslissing in alle zaken nemen; en het besluit door de ouderlingen doen uitvoeren.

De Gereformeerden zeggen: De gemeente moet steeds in levend contact met den kerkeraad blijven, als het van God ingesteld orgaan, om de macht der regering, die bij de kerk berust, uit te oefenen.

De Lutherisch-episcopalen daarentegen beweren: De gemeente verkeert geheel lijdelijk. Sine vobis de vobis! Buiten u om zullen we over u in onze oppermacht beslissen. En gij onmondige gemeente! hoor het aan.

Daar nu onze meeste handboeken over kerkrecht uit Duitschland herkomstig zijn, en onze meeste predikanten door de Duitsch-Lutherische theologie gevormd zijn, zoo bestaat het gevaar en is verre van denkbeeldig, dat hier te lande deze ongereformeerde denkbeelden meer ingang vinden dan goed is.

Het doet ons daarom genoegen dat de kerkeraad van Amsterdam besloten heeft, althans een kort verslag van zijn handelingen voortaan publiek te maken.

Later volgt nog een historisch-critische beschouwing over deze aangelegenheid, waarbij Dr. Kuyper zelfs het

pleit voert voor het toelaten van toehoorders ter Kerkeradsvergadering.

Aldus: Een vorig maal wezen we op de zeer onderscheidene denkbeelden door de Lutherisch-episcopalen, de Gereformeerden en de Independenten over de verhouding van kerkeraad en gemeente bepleit. We voegden er toen bij, dat tot onze vreugde de kerkeraad van Amsterdam besloten had, voortaan een kort verslag van zijn handelingen publiek te maken.

Nog liever hadden we intusschen gezien, dat men een stap verder ware gegaan, en ook toehoorders hadde toegelaten.

Dit was, zij het ook nog slechts op exceptionele wijze, de praktijk onzer vaders, die evenals de oude Christenen op de conciliën, zoo ook op de Synode van Dordt en vroegere synoden op milden voet de leden der gemeente, zelfs vrouwen, toelieten.

Wel bestrijdt dan ook Voetius den Independentischen eisch dat de leden mede moeten handelen over de zaken, maar noemt als de constituerende deelen van een Synode wel terdege ook de auditores op (Pol. Ecol. IV p. 162).

Hyperius neigde er wel toe om wat te ver te gaan, en daartegen komt Voetius op, met te zeggen, dat het geen eisch kan worden om altoos en overall iedereen zoo maar toe te laten (quilibet semper et ubique); maar dit eischt dan thans ook niemand.

Zelfs in den kerkeraad was het oudtijds constante gewoonte, om elk lid der gemeente, dat zich aanmeldde om iets te vragen, of te zeggen, binnen te laten in het midden der vergadering. Grond hiertoe bood hetgeen ons in Hand. 1, 6 en 15 vooral van de praktijk der Apostelen wordt geleerd; waar toch klaarblijkelijk blijkt, dat de Apostelen zelfs geen oogenblik het levend contact met de gemeente prijsgaven.

Want wel hielden de Lutherischen en Episcopalen evenals de Roomsehen hiertegenover staande, dat de gemeente slechts mededeeling had ontvangen van hetgeen de Apostelen besloten hadden, maar onze gereformeerden lieten zich dit nimmer gezeggen en hielden vol, dat (daargelaten de vraag of de gemeente in vs. 12 met de menigte bedoeld was) uit vs. 22 en 25 duidelijc blijkt, dat ze zelfs gekend werd in het genomen besluit.

Onze kantteekeningen, die bij vs. 12 dan ook uit gematigheid eer nog te veel toegeven, spreken het bij vs. 22 voor stellig uit, dat wel terdege de goedkeuring der gemeente op het genomen besluit gevraagd werd.

Kuyper citeert vervolgens de verklaringen van Polus en Wells en Plevier en gaat dan aldus verder:

De tegenovergestelde meening is van Lutherische zijde o.a. in onze dagen nog verdedigd door Neander, en voor hem door Kuinol en Mosheim, die echter, om de overweldigende autoriteit van den tekst, toegeven dat er gemachtigden uit de gemeente bij waren.

Maar dat ook ten deze de gereformeerden beter dan de Lutherischen exegetiseerden is allengs zoo overtuigend gebleken, dat thans ook Meyer en Lange en schier alle uitleggers toegeven, niet alleen dat de gemeente mede besliste over de te nemen besluiten, maar zelfs reeds in vs 6 en vs 12 de geheele gemeente er bij tegenwoordig was.

Meyer zegt er van: „De beraadslaging van de Apostelen en ouderlingen had niet plaats in een gesloten vergadering, maar vond plaats in tegenwoordigheid en onder toelating van de gansche bijeen gekomen gemeente, zooals dit uit vs 12 en vs 22 en het allerduidelijkst uit vs 25 blijkt.”

Beza alleen kan geciteerd als een gereformeerde theoloog, die afweek. Maar hierbij houde men in het oog dat de kerkeraad te Genève een heel andere kerkeraad was dan de onze.

Immers te Genève behandelde de kerkeraad niets dan zaken van tucht en berustte de regering der kerk elders.

Deze uitzondering doet dus niets ter zake. Calvijn, wiens blik ruimer was dan die van Beza, schrijft er in zijn commentaar op Hand. 15: 22 van: „Hieruit ziet men, welk een gematigheid er bij de Apostelen heerschte, die niets ten opzichte van de grootere gemeentebelangen wilden vaststellen, zonder de leden der gemeente er in te kennen.”

En dan laat Calvijn er dit op volgen: „Want ongewild is uitsluitend uit de dominie's hoogheid (ex pastorum superbia), dat echt tyrannieke idee voortgekomen, om bij zaken die het heil der gemeente raken, de gemeente zelve er buiten te houden, en de beslissing over te laten aan de willekeur, om niet te zeggen aan de trotschheid van eenige, weinige personen.”

Mochten alle bedienaren des Woords, die met Calvijn in de belijdenis der gezuiverde waarheid staan, dit woord ernstig ter harte nemen.

Wat in Hand. 15 staat, geldt dan nog Apostelen, en hier zijn slechts bedienaren des Woords.

Het leven der Gereformeerde Kerken moge ook in dit opzicht e voto Kuyperiano blijven.

Want ook hier trok hij lijnen naar de Schriften. Men kan het bovenstaande vinden in „De Heraut”, Nos 286 en 287.

H. C. V.

GEREFORMEERDE KERKEN.
Beroepen te:
Wezep: G. van Dooren te Mussel.

GEREFORMEERDE KERKEN.
Beroepen te:
Wezep: G. van Dooren te Mussel.

Aangenomen naar:
Grijpskerke (Z.): K. J. Kraan, cand. en hulppred. te Schiedam.

Intrede te:
Rhenen: Cand. W. J. Meister. Tekst: Micha 4: 5.

Afscheid van:
Niezijl: S. G. Bloem. Tekst: Hebr. 6: 18—20a.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.
De Classis Groningen der Geref. Kerken heeft praeparatie geëxamineerd en beroepbaar verklaard, cand. E. J. Oomkes, Nieuwe Boteringestraat 79, Tel. 4729. Hij stelt zich terstond beroepbaar en zal gaarne des Zondags de kerken dienen.

— In de plaats van cand. H. de Wit, die het beroep naar de Geref. Kerk van Oude Bildtdijk heeft aangenomen, is de den Kerkeraad benoemd tot hulpprediker voor den Evangelisatie-arbeid te Noordwolde, uitgaande van de Geref. Kerk te Wolvega, cand. S. van Popsta te Oudega (W.).

Adres.
Het adres van den scriba der Geref. Kerk te Beekbergen is thans: D. F. Volkers, „Laanzicht”, Hoenderloo.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:
Dokkum: W. Ramaker te Kampen.
Eenschede (2e maal): J. Tamminga te Harderwijk.
Werkendam: E. du Marchie van Voorthuizen te Urk.
Zutphen: D. v. Wilsom te Kornhorn.

Aangenomen naar:
Eenschede (2e maal): J. Tamminga te Harderwijk.
GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:
Aagtekerke-Oostkapelle: M. Heikoop te Utrecht.
Middelbarnis-Herkingen-Ouddorp en te 's-Gravenpolder: A. v. Stuyvenberg te Benthuizen.

Bedankt voor:
Terneuzen: M. Heikoop te Utrecht.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:
Gelselaar (toez.): Cand. P. L. Schoonheim te Utrecht.
„De Kruisberg” te Doetinchem: Cand. Julius te Dokkum.
Hoogmade: Cand. S. van Sinderen te Rotterdam-Kralingen.
Kesteren: J. J. Poot te Bunschoten.

Melan (N.O.I.): Cand. G. J. H. Gijmink, hulppred. te Beekbergen.
Neerbosch, Hees, c.a. (vac. F. J. Pop) (toez.): W. Sybrandy te Exmorra.

Opheusden (toez.): R. W. v. d. Steur te Oud-Alblas.

Aangenomen naar:
Berkhout: A. N. v. d. Kreek te Kampen.
Cothen: Cand. Chr. v. d. Leeden te Dubbeldam.
Oostzaan: J. Uitenhuis te Beets-Oudendijk.

Bedankt voor:
Kampen: J. Th. van Veenen te Vroomshoop.
Kesteren: W. I. Mulder te Veenendaal.

Afscheid van:
Blija: K. Strijd. Tekst: Rom. 1: 16.
Castricum: Ds van Postgeest. Tekst: Joh. 17: 3.
Koudekerke: J. W. van Kooten. Tekst: Matth. 16: 26.
Ureterp: Jansonius. Tekst: Rom. 14: 19.

Heden verscheen:
CHRISTELIJKE DICTERS
VAN DEZEN TIJD
BLOEMLEZING BIJEN-GEBRACHT DOOR
P. J. RISSEEUW
NIEUWE BUNDEL
Prijs f 1.75 - Geb. f 2.25
Keur uit de poezie van 27 jong-Protestantsche Dichters (ook Friessche Dichters).
Met 25 portretten
Een prachtbundel
IN ELKEN BOEKHANDEL
J. H. KOK N.V. KAMPEN

Chr. Muziektijdschrift
„DE HARP”
met
maandelijksche Muziekbijlage
f 1.50 per jaar
onder red. van F. PIJLMAN
Neemt proef met een abonnement en U zult algeheele voldoening smaken.
Administratie-Adres:
te **HELMERSSTRAAT 94 AMSTERDAM (W.)**

HILVERSUM
Rookt U een fijne Sigaar? Of preferert U een pijp? Dan kunt U terecht bij
Sigarenmagazijn „The Oldsmoker”
Kerkstraat 8 - Hilversum.

Heden verscheen de eerste aflevering van:
GROOT VERTELBOEK VOOR DE BIJBELSE GESCHIEDENIS
DOOR
ANNE DE VRIES
Met 200 teekeningen van C. JETSES
In dit werk is door samenwerking van verteller en teekenaar een mooi geheel tot stand gebracht. Wie het boek inzicht komt onder de bekoring van den boeienden tekst en de suggestieve verlichting en zal niets liever doen dan zijn kind gelukkig maken met dezen
ongevonaarden Kinderbijbel.
Voor Onderwijzers en Zondagsschoolonderwijzers is het een werk van unieke beteekenis.
Dit werk zal verschijnen in 15 afleveringen à 75 ct. Wie inteekent vóór verschijning der laatste aflevering ontvangt de twee stempelbanden GRATIS. Men kan ook inteekenen om het werk in 2 gebonden deelen te ontvangen.
Vraagt de eerste aflevering ter inzage bij Uw Boekhandelaar
J. H. KOK N.V. UITGEVER TE KAMPEN

19c J
Med
Rott
Damm
Ds
Knol
Schr
Rott
kang
Gron
Dr B
Alle s
Prof.
INHUD:
slot. — U
6: 14). —
konen, J
K. Schil
XXII. K
gestint
pol en
Geestelij
Eerberste
over den
wartje”.
Voorzoo
vend pr
buiten ge
der mens
en sterven
in Gen. 15
doet de
gelijkge
die tot D
dingen he
bedoelt h
Zijn godd
worden. —
komt. Me
priester z
Om dat a
teekend c
die ons l
maar door
scherpe
wanneer
de Zoon
wordt.
Het nou
Zoon van
bevat, is
zulk een
was. Mele
maakt, e
priester z
tot wie c
sproken
het voorb
te stellen
van God,
chizedek.
Hij is ge
zijn arche
schen de
God prie
Ten slo
ter blijft
Verklar
broken.
tuurlijk g
nu, of te
den brief
nog leef
beteekene
priesterse
is dat ook
zin op te
Ze moete
drukkinge
stalle, die
4) Cremer
restaltet.
5) Groshe